

przed oficjalnym utworzeniem Parku. Niewątpliwie wpływa to na charakter ruchu turystycznego (nie tylko krajoznawczy, ale także wypoczynkowy), a co za tym idzie, na odmiennność postaw wobec omawianego terenu.

Wydaje się, że korzystniejsze byłoby porównanie wyników uzyskanych w Ojcowskim Parku Narodowym z odpowiedziami osób odwiedzających inne parki narodowe, w mniejszym stopniu zagospodarowane osadniczo, np. parki górskie czy nadmorskie.

Zastrzeżenie budzi również korelacja między postawami wobec parków narodowych a cechami osobowymi respondentów, jak bowiem autor sam stwierdza, w próbie wystąpiła nadreprezentacja osób z wykształceniem średnim i wyższym, co nie oddaje faktycznego stanu kształtowanych postaw. Wątpliwy, bez uprzedniego wyjaśnienia autora, jest również dobór próby (mieszkańcy wymienionych wcześniej miast) oraz jej liczebność, a w efekcie nie uzasadniona generalizacja otrzymanych wyników w odniesieniu do całej populacji mieszkańców miast w Polsce. Dlatego też podany przez autora wniosek, iż „postawa zachowawcza” wobec parków narodowych charakterystyczna jest dla mniejszości mieszkańców miast polskich (20% ankietowanych!?) wobec przedstawionych materiałów wydaje się nie mieć uzasadnienia, a przedstawione badania powinny być określone jako wstępne lub sondażowe.

Badanie świadomości społecznej wobec parków narodowych, czy szerzej, obszarów chronionych jest zadaniem bardzo ważnym i potrzebnym, wymaga jednak dużej dyscypliny formalnej, aby uzyskane wyniki można było nie tylko uogólnić, ale również wykorzystać w praktyce, np. w procesie edukacji społecznej.

Mgr Bogdan Włodarczyk
Katedra Geografii Miast i Turyzmu
Uniwersytet Łódzki
al. Kościuszki 21
90-418 Łódź

Wpłynęło:
15 marca 1993 r.

U. BIREK, 1991, *TURYSTYKA W GMINIE UŚCIE GORLICKIE W OPINII MIEJSCOWEJ LUDNOŚCI*, „ZESZYTY NAUKOWE UJ”, PRACE GEOGRAFICZNE, z. 84, s. 99–115

Badania z zakresu turystyki w ujęciu behawioralnym na gruncie polskim są słabo rozpowszechnione. Artykuł Urszuli Birek przedstawia próbę takich badań podjętych na konkretnym obszarze turystycznym (gmina Uście Gorlickie, woj. nowosądeckie). Podstawowym materiałem do analizy była ankieta przeprowadzona wśród mieszkańców. Wysunięte hipotezy badawcze

jak i wyznaczone cele ankiety zdają się już we wstępie artykułu potwierdzać, że turystyka stanowi wdzięczne pole dla tego rodzaju badań. Autorkę interesowały trzy zagadnienia: jak postrzegają stali mieszkańcy przybywających do ich gminy turystów, jak oceniają istniejące zagospodarowanie turystyczne oraz jakie zachodzą interakcje pomiędzy mieszkańcami a przybyszami i jakie mogą być skutki tych kontaktów. Tego ostatniego zagadnienia dotyczy ponad połowa pytań ankiety.

Bogaty ilościowo i jakościowo materiał, zaprezentowany w artykule tylko sygnalizacyjnie (artykuł jest streszczeniem pracy magisterskiej), został opracowany niezwykle interesująco pod względem matematyczno-statystycznym. Przyjęte metody opracowania danych (średnie liczby udzielonych odpowiedzi, ich odchylenia standardowe, trójkąt Ossana, wskaźnik stałości sądów) stanowią podstawowy walor niniejszej pracy. Niektóre z tych metod mają charakter nowatorski – czego przykładem jest opracowany na drodze dedukcji i z powodzeniem zastosowany w praktyce syntetyczny wskaźnik wyrażający średnią ocenę przedstawionych przez respondentów sądów. Próba ta udała się bardzo dobrze, analiza zjawiska jest przejrzysta i zrozumiała, a uzyskane wyniki – interesujące.

Do ciekawszych wyników pracy należy „wykreowany” z wyobrażeń mieszkańców ich stereotyp turysty. Uzyskana tą drogą wiedza o zakresie postrzegania skutków rozwoju turystyki i ich oceny przez mieszkańców danego obszaru winna przyczyniać się do prawidłowego wskazywania rozwoju określonych form turystyki oraz wyboru i wprowadzania nowych rozwiązań. Wyniki odniesione tu do określonej populacji zamieszkalej na konkretnym terenie można także w pewnym stopniu uogólnić, a nawet pokusić się o pewne prognozowanie co do aspektów rozwoju turystyki w ogóle. Impulsem ku temu może być stwierdzone w pracy słabe angażowanie się mieszkańców wsi do prowadzenia działalności turystycznej lub ich przekonanie o ekonomicznych aspektach turystyki, wpływające nie z autopsji, lecz z „informacji z zewnątrz”.

Jak pisze autorka, jej badania dają również podstawę do ustalenia przewidywanych reakcji mieszkańców gminy Uście Gorlickie na działania związane z rozwojem turystyki. Przedstawione badania mogą z powodzeniem stać się jedną z istotnych podstaw konstruowania szczegółowych planów przestrzennego zagospodarowania gminy, o czym autorka nieśmiało sygnalizuje we wstępie.

Ze względu na wartości metodyczne artykuł ten polecam studentom geografii, a z uwagi na duże wartości poznawcze oraz przydatność dla praktyki także tym, którzy zajmują się planowaniem turystyki i wypoczynku na szczeblu gminy lub regionu.

Mgr Jolanta Wojciechowska
Katedra Geografii Miast i Turyzmu
Uniwersytet Łódzki
al. Kościuszki 21
90-418 Łódź

Wpłynęło:
15 marca 1993 r.